

สารบัญ

1.	ความเป็นมา.....	10
1.1	การละเมิดสิทธิมนุษยชนอันเกี่ยวเนื่องกับบริษัทข้ามชาติ	10
1.2	การลงทุนข้ามพรมแดนของประเทศไทยและบริษัทข้ามชาติ.....	11
1.3	ข้อกล่าวหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่กระทำโดยบริษัทข้ามชาติไทย	13
2.	ภาพรวมของกรอบกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่ปรับใช้กับประเทศไทย.....	20
2.1	สนธิสัญญา.....	20
2.1.1	หลักการแมสทริชต์ (Maastricht Principles)	21
2.1.2	สนธิสัญญาขององค์การสหประชาชาติ	22
2.1.3	สิทธิในการได้รับการเยียวยาและการชดเชยที่มีประสิทธิภาพ.....	24
2.1.4	การเข้าถึงความยุติธรรม	25
2.2	การลงทุนกับสิทธิมนุษยชน	26
2.3	การริเริ่มของทั่วโลกและองค์การสหประชาชาติในเรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์พันธกรณีนอกอาณาเขต	26
2.3.1	หลักการชี้แนะด้านสิทธิมนุษยชนกับธุรกิจขององค์การสหประชาชาติ	27
2.3.2	ปฏิญญาไตรภาคีว่าด้วยหลักการเกี่ยวกับบริษัทข้ามชาติและนโยบายทางสังคมขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ.....	29
2.3.3	สมาคมเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็ก (พ.ศ. 2543).....	29
2.3.4	แนวปฏิบัติขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาสำหรับบริษัทข้ามชาติ (พ.ศ. 2554).....	30
3.	ภาพรวมของความรับผิดชอบกฎหมายและการเยียวยาตามกระบวนการทางการศาลสำหรับการกระทำการละเมิดขององค์กรธุรกิจภายใต้กฎหมายภายในประเทศ	33
3.1	การฟ้องร้องโดยอาศัยเขตอำนาจของศาลไทย.....	33
3.2	แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย.....	33
3.3	ความรับผิดชอบแพ่ง.....	35
3.3.1	ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ - การปรับใช้หลักกฎหมายละเมิด.....	35
3.3.2	พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ - การใช้หลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัด	38
3.4	ความรับผิดชอบอาญา.....	39
3.4.1	ประมวลกฎหมายอาญา.....	40
3.4.2	พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ.....	41
3.5	ความรับผิดชอบปกครอง.....	41
3.6	ความรับผิดชอบของพนักงานของบริษัท.....	44
3.6.1	บริษัทจำกัด.....	44
3.6.2	ความรับผิดชอบของพนักงานของบริษัทในคดีสิ่งแวดล้อม.....	46
3.6.3	ความรับผิดชอบของพนักงานของรัฐวิสาหกิจ.....	47

4.	อุปสรรคในการเข้าถึงความยุติธรรม	49
4.1	สภาพนิติบุคคลของบริษัท: โครงสร้างที่ซับซ้อนของบริษัทและ “หลักการเจาะม่านนิติบุคคล” (piercing the corporate veil)	49
4.1.1	โครงสร้างที่ซับซ้อนของบริษัท	49
4.1.2	สภาพนิติบุคคลที่แตกต่างหากจากผู้ถือหุ้นและ “หลักการเจาะม่านนิติบุคคล” (piercing the corporate veil)	50
4.1.3	การกำหนดความรับผิดชอบของบริษัทแม่ภายใต้กฎหมายไทย: กฎหมายและมาตรฐาน ระหว่างประเทศ	56
	ข้อเสนอแนะ	58
4.2	เขตอำนาจศาล	59
4.2.1	เขตอำนาจศาลในคดีแพ่ง	60
4.2.2	เขตอำนาจศาลในคดีอาญา	60
4.2.3	เขตอำนาจศาลในคดีปกครอง	64
4.2.4	การเลือกเขตอำนาจศาล	66
	ข้อเสนอแนะ	67
4.3	การขัดกันแห่งกฎหมาย	68
	ข้อเสนอแนะ	68
4.4	อายุความ	69
4.4.1	อายุความตามกฎหมายไทย	69
4.4.2	ความไม่สอดคล้องของอายุความในแต่ละเขตอำนาจศาล	71
	ข้อเสนอแนะ	72
4.5	การดำเนินการทางกฎหมายแบบกลุ่ม (Collective Legal Actions)	72
	ข้อเสนอแนะ	74
4.6	รัฐวิสาหกิจ: ความซับซ้อนของความรับผิดทางแพ่งและความรับผิดทางปกครอง	74
	ข้อเสนอแนะ	76
4.7	บทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรม	76
	ข้อเสนอแนะ	77
4.8	บทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	77
	ข้อเสนอแนะ	80
5.	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	81
	ภาคผนวก	85
	ภาคผนวก1: กรณีร้องเรียนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับและผลการตรวจสอบการ ละเมิดสิทธิมนุษยชน	86
	ภาคผนวก 2: รายชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์และผู้เข้าร่วมในการสัมมนา	97